

Матеріали VIII-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка НАН України М.Г.Чумаченка «Інновації: аспекти управління, виробництва, сфери обслуговування» ТНТУ імені Івана Пулюя, (Тернопіль, 28 березня 2019 року)

УДК 657

Білоус О.С., Павликівська О.І.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОБЛІК ЯК ОРИГІНАЛЬНА ІНФОРМАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ СИСТЕМИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Bilous O.S., Pavlykivska O.I.

ACCOUNTING AS AN ORIGINAL INFORMATION TECHNOLOGY OF THE ADMINISTRATIVE MANAGEMENT SYSTEM

Значення облікової системи в ефективному вирішенні економічних питань визначається, насамперед, забезпеченням необхідною інформацією користувачів в процесі прийняття управлінських рішень. Найважливішим джерелом такої інформації є дані обліку та, сформованої на їх основі, звітності.

Для координації діяльності підприємства, необхідним є процес управління, а це, в свою чергу, передбачає застосування планування, прогнозування, організації, регулювання, стимулювання, обліку, контролю, аналізу тощо. З одного боку, облік є складовою частиною процесу управління, а з іншого – функції управління цілком залежать від обліку, використовуючи інформацію, яку він продукує. Тому облік є передумовою інших управлінських функцій. Без залучення облікового апарату неможливо забезпечити зростання підприємства, зокрема, так і держави, в цілому. Лауреат Нобелівської премії П. Самуельсон, підкреслюючи значення обліку, сказав, що наш час є часом машин, але він також є часом обліку.

У фаховій літературі є багато визначень ролі обліку в процесі управління, тому для підтвердження нашої думки, деякі з них необхідно розглянути детальніше. Зокрема, професор Ф.Ф.Бутинець, визначаючи роль обліку як галузі наукових знань, яка разом з іншими економічними науками розкриває і конкретизує економічні закони політичної економії, зміст предмету облікової науки розкриває через його функції, до яких можна віднести формування інформаційного потоку про кругообіг засобів та госпрозрахункових відносин як між підприємствами та організаціями, так і всередині них; виявлення результатів господарської діяльності; регламентація господарських операцій, що відображають контроль за станом майна та його джерел [1].

На думку професора М.В. Кужельного: “Бухгалтерський облік є основою інформаційного забезпечення, тому не випадково в усьому світі він виступає не просто як один із видів людської діяльності, а й як важлива функція управління, як засіб для вирішення завдань економічного та соціального розвитку, як наука” [2].

У зв'язку з цим американські учені Э.С. Хендріксен, М.Ф. Ван Бреда зазначають: "в світі відбулася інформаційна революція, яка радикально мала б вплинути на облік. Зараз ми спостерігаємо щось схоже на те, що було за часів першої промислової революції, коли використання технічних досягнень відставало в часі від їх винаходу. Автори підручників все ще пояснюють, як дебетове сальдо показувати з лівого боку, а кредитове – з правого, вчать студентів техніці віднімання меншої протилежності, яка ще три століття тому була визнана арифметично застарілою. Програмісти старанно відображають ці середньовічні ідеї на екрані комп'ютера. Бухгалтерському обліку ще належить адаптувати нові винаходи, які трансформують фінансову звітність" [3].

Не заперечуючи значущості позитивістського підходу як систематизованого способу узагальнення практичного досвіду у формі облікових законів і принципів, відзначимо, що за відсутності розвиненої і обґрунтованої теорії обліку, сучасний шлях розвитку, неодмінно веде науку про облік до закономірної „санації”, що сьогодні й відбувається. І тому, перед дослідниками облікової науки постають об'єктивні

передумови для вдосконалення існуючої системи, її виходу із статичного стану до динамічних перетворень.

За допомогою оригінальної інформаційної технології обліку, по суті, відбувається моделювання двосторонніх економічних відносин, що виникають між всіма суб'єктами, які потрапляють в сферу цих відносин, але "не прямо і безпосередньо, а через спеціально створені зображення, що перетворюють їх, образи або описи". При цьому основними інструментами моделювання, що створюють вказані зображення, тобто форми представлення облікової інформації, є вже згадані раніше: а) створена спеціально мова бухгалтерських проводок, визначена його алфавітом - планом рахунків, і б) облікові процедури, що формують звітність.

Завдяки цим інструментам облік й одержує ту інформацію, в якій відображається - моделюється в балансових рівняннях, динаміка і статика майнового і фінансового стану тих суб'єктів економічних відносин, які потрапляють в сферу його технології. Під статикою розуміють економічний стан господарюючого суб'єкта на певний момент часу, а під динамікою – процес господарської і фінансової діяльності, який привів до цього стану.

Відсутність компактних, одноманітних і, найголовніше, точних засобів формування облікової інформації – це не тільки теоретична проблема, яку необхідно вирішити, але це також проблема якості і достовірності бухгалтерської інформації. І як наслідок, облік, формує дані для економічного аналізу за допомогою процедур, обґрунтованих головним чином рахунковим досвідом; інша - така, як, наприклад, статистика, використовує їх без конкретного уявлення про те, яким чином і на яких підставах були сформовані бухгалтерські звіти, прийняті як початкові дані для аналітичних висновків. Таким чином, це не тільки і не стільки інформаційний, а швидше за все, розрив в методології та методиці цих порівнюваних між собою наук.

Слід зазначити, що сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку залежать не лише від інтеграції виробничої інформації, а в значній мірі, від забезпечення даними процесів планування та регулювання. Система управління для прийняття рішень отримує такий масив облікових даних, який по праву дозволяє бухгалтерії займати одне із основних її місць. Термін «управлінський облік» слід розуміти не лише з точки зору виконання бухгалтерських функцій, а облік в широкому значенні, тобто як основа управління. У зв'язку з цим, облік, як база даних для системи управління потребує значно ширшої інформації (про ринкові перспективи підприємства, портфель цінних паперів, цикл довговічності продукції тощо).

Облік необхідно розглядати в єдності його підсистем, в залежності від поставленої мети та завдань. Дослідження показало, що сучасна система обліку знаходиться на стадії постійного удосконалення в залежності від інформаційних потреб його користувачів. Тому теоретичні та прикладні проблеми обліку в цілому та його підсистем, зокрема, потребують подальшого удосконалення.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Ревізія теорії бухгалтерського обліку або парадигма тхом / Ф.Ф. Бутинець / Вісник ЖДТУ. – № 1 (43). – Житомир. – С. 6-17.
2. Кужельний М.В. Теорія бухгалтерського обліку. Підр. / М.В. Кужельний, В.І. Линник. – К.: КНЕУ, 2001. – 334 с.
3. Хендриксен Э.С. Теория бухгалтерского учета / Э.С. Хендриксен, М. Ф. Ван Бреда. – Пер. с англ. / Под ред. проф. Я. В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 576 с.